

Hon vågar att komma nära med hjälp av kameran. Nu möter du henne en gång i månaden i NWT:s Helg. Filmaren Sara Broos hittar inspiration i Berlin men hjärtat och livet finns i Fryksdalen.

Om polarisering

Samtidigt som pandemin fått många att inse att vi behöver varandra mer än nånsin, känns det som att vi alltmer lever i helt olika verkligheter och bubblor och ofta saknar förmåga att lyssna på varandra. Istället utmålas de med en annan åsikt eller världsbild än vår egen som fiender, som är emot oss. Och trots tillgång till fakta och information är det så lätt att endast söka upp det som bekräftar det vi vill se som sanning.

USA-valet är ett tydligt exempel. Trump präntar in budskapet att valet är stulet och inte har gått rätt till så hårt i sina väljare att de tror på hans ord, trots att bevis och underlag saknas. Hans väljare lämnar Fox News för att nyhetskanalen inte bekräftar Trumps sanning och söker sig till alternativa nyhetskällor som stämmer in i hans konspirationsteorier. Allt annat är Fake News. Alla som inte delar hans åsikter avskedas och utmålas som fiender och svartmålas genom hånfulla epitet.

Trump sparkar landets cybersäkerhetschef Chris Krebs efter att han avvisat Trumps anklagelser om valfusk och istället intygar att årets USA-val var det säkraste i landets historia. I hans värld handlar allt om att vinna och att erkänna ett nederlag skulle förmodligen rasera hela hans självbild. När förlorare är det man avskyr gör man allt för att inte ses som en själv.

När Hillary Clinton förlorade mot Trump 2016 erkände hon sig besegrad direkt och Obamaadministrationen kontaktade Trumps folk för att göra övergången så smidig som möjligt. Michelle bjöd in Melania till Vita Huset. "When they go low - We go high" är ett begrepp som Michelle Obama myntade. Med det menade hon att försöka undvika att låta ilska och sorgen ta över. Att se sig själv i ett större sammanhang, släppa sitt ego och acceptera det faktum att man lever i ett demokratiskt samhälle.

Men något jag inte begriper är hur de fattiga och utsatta på allvar kan tro att någon som Trump verkligen bryr sig om dem på riktigt. I en artikel i Vanity Fair (17.11.2020) avslöjar en barnomsvän till Ivanka Trump hennes och Trumpfamiljens besatthet av makt och pengar, förakt för fattiga och förmåga att iskallt köra över andra för egen vinning.

IUSA och Storbritannien leder det polariserade politiska klimatet ofta till splittring även inom vänkretsar, släkter och äkta par. Den amerikanska artisten Katy Perry möttes av kritikstorm från sina fans för att hon efter valet upp-

muntrade dem att höra av sig till vänner och familjemedlemmar som inte var nöjda med valresultatet och visa omtanke, även om de tyckte annorlunda.

Men så ser jag ett inslag på nyheterna med en ung kvinna som efter Joe Bidens seger försöker få kontakt med sin farmor som röstade på Trump. När farmodern äntligen svarar i telefon låter hon meddela att det är omöjligt för dem att ha kontakt längre eftersom de står så långt ifrån varandra politiskt.

En viss grad av polarisering är så klart en naturlig del i en demokrati. Politik handlar om olika visioner och konflikter med politiska motståndare. Men enligt forskningsprojektet Tillitsbarometern som undersöker social sammanhållning och tillit i olika delar av landet finns tendenser på ökad polarisering och splittring i Sverige, som leder till större ojämlikhet och en djupare klyfta mellan stad och land.

Jag umgås med människor från olika samhällsklasser, har medvetet valt bort att bo i Stockholms innerstad eller endast träffa människor inom kulturvärlden. Känner mig inte hemma inom några ismer eller grupperingar, känner mig bortkommen på tillställningar där man måste hålla upp en fasad.

Trivs bättre på platser där människor med olika ålder och bakgrund samlas än i homogena miljöer. Känner mig hemma när jag hör någon prata hagfordsdiagnostik eftersom jag växte upp där och älskar tonfallet. Slås ofta av hur många fördomar som finns mellan klassgränser eller stad och landsbygd och hur lätt det är att generalisera och definiera människor utifrån grupper och inte se alla som enskilda individer. Bönder på landsbygden som förfasar sig över veganer som dricker sojamjolk, extremfeminister som hatar alla män, folk från överklassen som ser ner på arbetarklassen. Folk från arbetarklassen som ser ner på överklassen.

Politikerförakt, mistro mot massmedia, vänsterextrema, högerextrema, och så vidare. Men att vara vegetarian behöver inte betyda att man hatar köttätare.

Jag tänker på principen av yttrandefrihet och Evelyn Beatrice Halls citat: "Jag håller inte med om vad du säger, men jag är beredd att gå i döden för din rätt att säga det." (Ett citat som ofta felaktigt tillskrivs Voltaire).

Vi vill så ofta ha kontroll och trygghet, kanske särskilt i tider av kris, vill veta vad som är sant och söka bekräftelse för att det sätt vi lever vårt liv på och det vi tror på är det rätta. Humorprogram-

met Svenska Nyheter på SVT (21 november) avslutar med en satirsång som illustrerar just detta, där Robert Aschberg sjunger "Jag är ganska säker på att jag aldrig har haft fel" och Göran Greider "Jag trivs bäst bland vänsterblivna i gemensam sagostund där man vet hur man ska prata genus, ras och värdegrund. Och DN:s chefredaktör; "Jag trivs bäst i DN-skrapan, långt från bilbrändernas sken". "Jag vill halvligga i soffan och spy galla på Löfven" (Bert Karlsson). "Om jag kan dra igång ett drev så känner jag mig hel" (Janne Josefsson).

Och refrängen går; "Jag avskyr dig, har blott förakt för allt du tror på. Din idiot, jag frågar mig vilken planet du bor på. Och pucko - vännerna du har, har inte heller några svar. Men det har jag, för jag har fattat allt och jag är ofelbar".

Men vilken människa är ofelbar? Vilken människa kan veta allt om precis allt och aldrig ha fel? Är det inte just det som gör oss mänskliga; att vi är ofullkomliga och enbart utgår från antaganden om världen och ständigt måste ompröva det vi tar för sanning? Att vi aldrig kan veta allt, aldrig kan bli perfekta och aldrig kan vara enbart goda. Och hur långt är vi beredda att gå för att engagera oss, för vår övertygelse, för de vi älskar eller för världen?

På sociala medier väljer vi själva hur vi vill bli betraktade. En god handling bekräftas genom andras gillanden, en trevlig middag med vänner, semesterbilder. En reducerad bild av verkligheten. Men ibland kanske godheten eller engagemanget finns där vi minst anar det, i det tysta. De som är de verkliga hjältna kanske inte har något behov av att skrika ut vilka goda förebilder de är.

I Bertolt Brechts drama "Den goda människan i Sezuan" kommer tre gudar ner på jorden för att undersöka hur det står till med mänskligheten. De anländer till Sezuan och möts av girighet, ondska, oärlighet och egoism. Ingen har tid eller råd att bry sig om någon annan - förutom den fattiga prostituerade flickan Shen Te, som inte vänder ryggen till en människa i nöd.

De blir förvirrade men belönar henne för hennes gästfrihet, som de ser som ett tecken på godhet. De ger henne en liten tobaksaffär i gåva, men också menat som ett test: kan Shen Te bibehålla sin godhet trots sin nyvunna rikedom?

Om hon lyckas med uppgiften kommer gudarna att återfå sin tro på mänskligheten. Men hennes generositet slår tillbaka på henne

själv.

Hon låter en fattig familj bo i butiken och affärsrörelsen blir snabbt konkursmässig. För att överleva klär hon ut sig och blir ondskefull och okänslig, tar tillbaka de gåvor hon gett.

Så småningom avslöjas Shen Tes rollspel, och hon ställs inför rätta. Som domare dyker gudarna upp igen. De ställs inför dilemma; Hur kan en god människa leva i godhet i en värld som till största delen är ond?

En lösning är kanske att försöka sluta dela upp världen i enbart svart och vitt, ont och gott.

Lyssna på de andra, de som inte delar samma åsikt istället för att avfärda dem som idioter, men också att möta människor som lever i andra verkligheter än vår egen. Den stora utmaningen är kanske att se sig själv i spegeln och inse att man själv har lika många brister som alla andra och att det man ibland avskyr eller föraktar hos andra också delvis finns inom en själv.

Att om någon tycker helt annorlunda innebär det inte automatiskt att de är emot dig. Och att även om man inte ensam kan påverka världen i den riktning man själv önskar så kan även små handlingar, så små som ett leende mot en främling ha stor betydelse. Oavsett vad den personen har för bakgrund eller politiska åsikter. Jag är inte din fiende, du inte min, även om du inte håller med mig i mina åsikter, även om du tycker att det jag skriver här är nonsens. Det finns viktigare saker.

"Be kind, for everyone you meet is fighting a hard battle you know nothing about" (Ian Maclaren 1897).

Sara Broos

sara.broos@nwt.se

